

ESTETİK TƏRBİYƏNİN MAHİYYƏTİ VƏ ONUN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ YOLLARI

Həmayə İbrahimova,

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

E-mail: hemayeibrahimova@gmail.com

Rəyçilər: *biol.ü.elm.dok., prof. R.L. Sultanov,*
ped.ü.fəls.dok. L.N. Nağıyeva

Açar sözlər: *müəllim, şagird, tədris, dərs, tərbiyə, şəxsiyyət.*

Ключевые слова: *учитель, ученик, обучение, урок, воспитание, личность*

Key words: *Teacher, student, teaching, lesson, homework, nurture, personality*

Estetik tərbiyə ahəngdar inkişaf etmiş şəxsiyyət tərbiyəsinin tərkib hissələrindən biridir. "Estetika" yunanca "estezis" sözündən olub, hiss etmək, qavramaq deməkdir. Estetik tərbiyə dedikdə, incəsənət və həyatdakı gözəlliklərin qavranmasına, estetik zövq və qabiliyyətlərin inkişafına yönələn təsirlərin məcmusu nəzərdə tutulur.

Estetik tərbiyənin səmərəsi üçün bir sıra prinsipləri rəhbər tutmaq lazımdır. Həmin prinsiplərə aşağıdakılar daxildir:

1. Estetik tərbiyə insanın ideya-mənəvi tərbiyəsi, dünyagörüşünün formalaşması prosesi ilə sıx əlaqəli şəkildə aparılmalıdır.

2. Estetik tərbiyədə müəyyən sistem və ardıcılıq gözlənməlidir.

3. Estetik tərbiyə hərtərəfli aparılmalıdır.

4. Estetik tərbiyədə tədriciliyi gözləmək vacibdir.

5. Estetik tərbiyədə uşaqların yaş xüsusiyyətləri nəzərə alınmalıdır.

6. Estetik tərbiyədə məktəb, ailə, məktəbdənkənar müəssisələr, mədəniyyət ocaqları, bədii yaradıcılıq təşkilatları (rəssamlar, bəstəkarlar, yazıçılar birlikləri) bir-birilə sıx əməkdaşlıq etməli, vahid xətt üzrə əlbir işləməlidirlər.

Estetik tərbiyə məqsədi ilə digər fənlərin də imkanlarından istifadə edilməlidir. Tədris etdiyi fəndən asılı olmayaraq müəllim öz gözəl nitqi, davranışı, münasibəti, geyimi ilə şagirdlərin zövqünü tərbiyə edir: "Hər bir fənn müəllimi estetik tərbiyə müəllimi olmalıdır" (M. Cəfər). Dərsdə istifadə olunan əyani vəsaitlər, sinfin estetik tərtibi, dərsdə yaradılan mənəvi-emosional mühit də estetik zövqün mühüm mənbəyini təşkil edir.

Dərslərdə aparılan estetik tərbiyə sinifdənxaric və məktəbdənkənar işlərdə daha da dərinləş-

dirilir və genişləndirilir. Bu işlər şagirdlərin maraqlarının və fərdi yaradıcılıq qabiliyyətlərinin inkişafına kömək göstərir. Estetik tərbiyə üzrə sinifdənxaric işlərin məzmunu, forması müxtəlif və rəngarəngdir. Bunları üç qrupa ayırmaq olar: dərnək işləri, kütləvi işlər və fərdi işlər. Bədii yaradıcılıq və incəsənət dərnəkləri estetik tərbiyə üzrə sinifdənxaric işlərin geniş yayılmış formalarındandır. Belə dərnəklərə musiqi, xor, rəsm, rəqs, ədəbiyyat, dram, bədii oxu, bədii tikiş və b. dərnəklər daxildir. Sinifdənxaric tədbirlərlə yanaşı, şagirdlər məktəbdənkənar müəssisələrdə uşaq və məktəblilər sarayları və evlərində, estetik tərbiyə mərkəzlərində, təsviri sənət studiyalarında müxtəlif növ yaradıcılıq fəaliyyətinə cəlb edilirlər. Bir çoxları bu yolla öz gələcək həyat yolunu müəyyən edir, böyük sənətə vəsiqə alırlar.

Estetik tərbiyənin mühüm bir vasitəsi təbiət gözəllikləridir. Təbiət gözəlliklər mənbəyidir. O, estetik hisslərin, təxəyyülün inkişafına zəngin material verir. Təbiət ən yaxşı rəssamdır: "Xəyal həqiqi güldən daha yaxşı heç bir şey təsəvvür edə bilməz" (N. Çernişevski). Təbiət həm də tərbiyəçidir. O, insanın aqlını və qəlbini zənginləşdirir, onda yüksək estetik və mənəvi hisslər - vətənpərvərlik, xeyirxahlıq, həssaslıq, doğma torpağa məhəbbət, ıftixar hissləri oyadır.

Problemin aktuallığı. Estetik tərbiyənin mahiyyəti diqqət mərkəzinə gətirilir.

Problemin yeniliyi. Estetik tərbiyənin mahiyyəti təfəkkür baxımından təhlilə cəlb edilmişdir.

Problemin praktik əhəmiyyəti. Məqalə pedaqoqlar və gənc tədqiqatçılar, doktorant və dissertantlar, magistrələr və magistrantlar, eyni zamanda müəllimlər üçün faydalı olacaqdır. Onlar öz fəaliyyətlərində məqalədən bəhrələnəcəklər.

ƏDƏBİYYAT

1. Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2011.
2. <http://azkurs.org/derslik-azerbaycan-respublikas-tehsil-nazirliyinin-14-12-2011.html>(38 s)
3. Naciyeva G. Biologiyanın tədrisi metodikasından mühazirələr. Bakı, 2016.

X. İbrahimova

ЗНАЧИМОСТЬ ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И ПУТИ ЕЕ РЕАЛИЗАЦИИ

РЕЗЮМЕ

Эстетическое воспитание играет важную роль в образовании личности. Оно тесно связано с другими компонентами воспитания. Эстетическое воспитание помогает умственному воспитанию: оно дает знания людям, помогает понять жизнь. Эстетическое воспитание оказывает сильное влияние на человеческую мораль. Литература, искусство обогащают человека, формируют чувство гуманизма, доброты, патриотизма и другие положительные качества.

Kh. İbrahimova

SIGNIFICANCE OF AESTHETIC EDUCATION AND WAYS OF ITS IMPLEMENTATION

SUMMARY

Aesthetic education plays a major role in personality education. It is closely linked to other components of care. Aesthetic upbringing helps to educate mentally: she gives knowledge to people, helps to understand life. Aesthetic education has a strong impact on human morality. Literature, art enriches human morality, humanism, kindness, patriotism and so on. forms positive qualities.

Redaksiyaya daxil olub: 26.12.2017